

СТАНОВИЩЕ

От

доц. д-р ГАЛЕНА СТОЯНОВА ИВАНОВА

ПУ «Паисий Хилендарски»

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“
в област на висше образование 1.Педагогически науки,
Професионално направление 1.2.Педагогика,
Докторска програма Теория на възпитанието и дидактика (Предучилищна педагогика)

Автор: Теодора Живкова Бахчеванова

**Тема: РАЗВИТИЕ НА СЮЖЕТНО-РОЛЕВАТА ИГРА КАТО СЪВМЕСТНА
ДЕЙНОСТ ПРИ 5-7-ГОДИШНИТЕ ДЕЦА**

Научен ръководител: доц. д-р ГАЛЕНА СТОЯНОВА ИВАНОВА

1. Общо описание на представените материали

Със заповед № Р33-1395 от 23.04. 2021 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (ПУ) съм определен(а) за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема : „РАЗВИТИЕ НА СЮЖЕТНО-РОЛЕВАТА ИГРА КАТО СЪВМЕСТНА ДЕЙНОСТ ПРИ 5-7-ГОДИШНИТЕ ДЕЦА“ за придобиване на образователната и научна степен “доктор” в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2.Педагогика, докторска програма Теория на възпитанието и дидактика (Предучилищна педагогика)

Автор на дисертационния труд е Теодора Живкова Бахчеванова – докторант(ка) в редовна форма на обучение към катедра Предучилищна педагогика, с научен ръководител доц. д-р Галена Иванова от ПУ “Паисий Хилендарски”.

Представеният от Теодора Живкова Бахчеванова комплект материали на хартиен носител е в съответствие с Чл.36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ, включва следните документи:

- молба до Ректора на ПУ за разкриване на процедурата за защита на дисертационен труд;
- автобиография в европейски формат;
- протокол от катедрения съвет, свързан с докладване на готовността за откриване на процедурата и с предварително обсъждане на дисертационния труд;
- дисертационен труд;
- автореферат;
- списък на научните публикации по темата на дисертацията;
- копия на научните публикации;
- декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи;
- справка за спазване на специфичните изисквания на съответния факултет (само за докторантите зачислени до 04.05.2018 г.);

Докторантката е приложила 7 броя публикации.

2. Кратки биографични данни за докторанта

Теодора Живкова Бахчеванова е родена на 3. 09. 1986 г. в гр. Пловдив. Обучавала се е в бакалавърска специалност „Предучилищна педагогика и чужд език” в Педагогическия факултет към Пловдивски Университет „Паисий Хилендарски” в периода от 2006 до 2010 г. Продължила е образованието си в магистърска програма по „Методика на обучението по английски език” към Филологическия факултет на ПУ.

От 2010г. до 2019г. работи като учител по английски език в център за езиково обучение и детска градина. От месец октомври 2019 г. е назначена като асистент в катедра Предучилищна педагогика на ПУ „Паисий Хилендарски.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Разглежданата проблематика е актуална и значима в две посоки – първата се отнася до значение на играта за развитието на децата от предучилищна възраст и втората е по посока на развитието на съвместната дейност като предпоставка за социално благополучие на детето.

Настоящият дисертационен труд е актуален и в контекста на „Закон за предучилищното и училищното образование“, където в **чл. 3** е казано, че „Предучилищното образование се осъществява при осигурена среда за **учене чрез игра**, съобразена с възрастовите особености и гарантираща цялостното развитие на детето, както и възможности за опазване на физическото и психическото му здраве”.

Изследването е в унисон и с НАРЕДБА № 5 от 03.06.2016г. за предучилищното образование, в която се подчертава мястото на игровата дейност при педагогическото взаимодействие.

Цялостно и мащабно изследване по тези въпроси у нас липсва. Всичко това прави темата актуална и значима за психологическата теория и практика.

4. Познаване на проблема

Докторантката познава много добре проблема. От текста на дисертацията се вижда научно и логически издържаната му интерпретация и практическата страна на обясненията и предписанията. Научната осведоменост на докторантката се демонстрира в направеният съдържателен анализ на съвременни теоретични концепции и практики, в които се обсъждат проблеми, свързани с детската игра и нейното ръководство и формиране като съвместна дейност.

5. Методика на изследването

За осъществяването на дисертационното проучване са използвани комплекс от методи и инструменти. Изследователската методика е адекватна на целите и задачите на дисертационния труд и позволява да се съберат достатъчно количество данни, които да характеризират изследвания проблем.

Основен метод на изследване е педагогическият експеримент, разгърнат в неговите три етапа. Отлично впечатление прави използването на Диагностичен тест за определяне на етапа на развитие на играта в социалния континуум на П. Бродхед (2004) - Social Play Continuum (SPC) и Скала за оценка на равнището на развитие на взаимодействието и уменията за разгръщане на съвместната игра на Дж. Фантузо (2000) – Penn Interactive Peer Play Scale (PIPPS), които са малко познати в изследователската практика.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд е представен в обем 248 страници. Включва увод, три глави, заключение, справка за приносите на дисертационния труд, библиография и приложения. Използваната литература съдържа 110 източника, от които 58 заглавия са на кирилица и 52 – на латиница.

В **първа глава** на дисертационния труд докторантката представя логично структуриран теоретичен анализ, открояващ мястото на играта в живота на детето и в съвременното предучилищно образование и на тази основа компетентно е описано значение на играта за развитието на децата от предучилищна възраст.

Обстойно се обсъждат теоретични постановки, разкриващи видове игри и мястото на сюжетно-ролевата системата на детската игрова дейност. Обърнато е специално внимание на характерните особености, структура и етапи на развитие на сюжетно-ролевата игра на децата от предучилищна възраст.

Предвид темата на разработката акцент в теоретичния обзор докторантката поставя на проблемът за съвместната дейност в психолого-педагогическата литература и на тази основа разкрива характеристика на съвместната игрова дейност на 5-7-годишните деца и практическите насоки за формиране на сюжетно-ролевата игра като съвместна дейност в условията на предучилищното образование.

Дизайнът на дисертационното изследване е представен във **втора глава**. Постановката на дисертационното изследване отговаря на изискванията за защита на дисертационен труд в професионално направление 1.2. Педагогика.

Научният проблем, обектът и предметът на изследването са конкретни, реално изпълними и съгласувани с всички части на структурата на научната разработка.

Целта на дисертационното изследване е насочена към създаването на технологичен модел за развитие на сюжетно-ролевата игра като съвместна дейност при 5–7-годишните деца и установяване на неговата ефективност.

Поставената цел, задачи и хипотеза са ясно формулирани, обосновани и реално постижими. Дизайна на емпиричното изследване е описан коректно и информативно. Предложената методология отговаря на целите и задачите. Използваните изследователски методи и инструменти са надеждни и установени в практиката, което е предпоставка за получаване на обективни данни и достигане до адекватни обобщения.

Акцент във втора глава е поставена на технологичния модел за развитие на сюжетно-ролевата игра като съвместна дейност при 5–7-годишните деца. Моделът е теоретично обоснован и практически разгърнат чрез разнообразни педагогически похвати.

Теоретичните параметри на модела се основават на общуването (комуникация) и , метакомуникация между децата, постигането на съвместен фокус, взаимодействие и стимулиране на интересубективност. Определям тези структурни компоненти на модела като съвместими с темата с целта и хипотезите на дисертационния труд. Обосновани и определени са основните понятия в теоретичния модел на проучването и са описани структурно и съдържателно етапите на прилагането на модела във формиращия експеримент.

Основната тежест на дисертационния труд е в **трета глава**. В нея са представени основните данни и анализи на резултатите от проведеното собствено емпиричното изследване, в което са обхванати резултатите от констатиращия и контролния експеримент, получени от анкетите, тестовите и скалите.

Авторката прави задълбочен анализ и умело интерпретира данните, получени от изследването. Детайлно описва игровото изразяване на децата в конкретни ситуации, което ни прави съпричастни към игровата ситуация. Определям този маниер на

представяне и тълкуване на данни като изключително подходящ за темата на дисертационния труд.

Представените анализи и обобщения дават основание убедително да се потвърди, че целта на дисертационния труд е постигната и задачите са реализирани с прецизност и в пълнота.

Изследването е направено професионално, с ясен и точен научен език, а избраната методика допринася за постигането на убедителен краен резултат. Констатира се и подчертания стремеж към практическо прилагане на нетрадиционни похвати в при формирането на сюжетно-ролевата игра като съвместна дейност с цел – повишаване игровата култура на децата.

В заключението на дисертацията убедително са показва, че са потвърдени а изследователските хипотези, Н1 и Н2, свеждащи се до твърдението, ако се приложи модел за развитие на сюжетно-ролевата игра като съвместна дейност, това ще доведе до нейното разгръщане като самостоятелна практика на децата. и ще подпомогне обогатяването на играта на етапа съвместно сюжетостроене.

7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Научната самооценка за приносите отразява адекватно постиженията на докторантката Теодора Бахчеванова. Откритите приноси в настоящата дисертация са от теоретичен и практико-приложен характер.

Заслужава да се отбележи значимостта на приносът на докторантката по отношение на създаването и апробирането на модел за развитие на сюжетно-ролевата игра като съвместна дейност на основата на общуването, метакомуникацията и съвместния фокус за обогатяване на взаиморазбирането и постигане на интересубективност.

Не по-малка значимост имат и научно теоретичните приноси, отнасящи се до допълването на някои аспекти за анализ и оценка на сюжетно-ролевата игра като съвместна дейност.

Справката за приносите съответства на реалните научни постижения на дисертационния труд, поради което признавам всички приноси, посочени от докторантката Теодора Бахчеванова и насърчавам нейните научни търсения по посока на разработването на технологии за развитието на играта като съвместна дейност.

Като цяло дисертационният труд съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник. Представените материали и дисертационни резултати напълно съответстват на специфичните изисквания на ПФ при ПУ.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Приложените към документите по процедурата публикации на Теодора Бахчеванова са научни статии – безспорно качествени и интересни, посрещани с внимание от страна на аудиторията при представянето им. В публикациите си докторантката демонстрира умения за самостоятелно провеждане на научни изследвания и показва, че притежава задълбочени теоретични знания и професионални компетентности по посочената научна специалност.

Броят на публикациите, тяхната тематика и съдържание са напълно достатъчни за удовлетворяване вътрешните изисквания на Педагогическия факултет на Пловдивския университет "Паисий Хилендарски".

9. Лично участие на докторантката

И дисертационният труд, и представените научни статии са изключително лично постижение на авторката си. Предизвикателството, повдигнато от това проучване, е да се осъзнае как моделите на взаимодействие в игрови ситуации могат да повлияят на възможностите на най-малките деца да изпитат стойността на общността и да развият чувство за принадлежност към други деца в групата. С това предизвикателство докторантката се е справила успешно, поради което давам висока оценка за личното ѝ участие в проведеното дисертационно изследване. Не съм констатирила плагиатство.

10. Автореферат

Авторефератът, представен от докторантката, съдържателно, изчерпателно и аргументирано възпроизвежда изследователската логика, основните резултати и ключовите изводи на дисертационния труд. Той е много добре балансиран синтез на дисертационния труд и позволява да се разберат основните авторски тези. Изготвен качествено, според нормативните изисквания и актуалната академична практика.

11. Критични забележки и препоръки

Критични забележки и препоръки към проведеното изследване и комплект материали нямам.

12. Лични впечатления

Моите впечатления за Теодора Бахчеванова са изградени въз основа на наши съвместни дейности, реализирани в професионалните ѝ дейности. В продължение на две години тя е назначена като асистент в катедра „Предучилищна педагогика“ и е ръководила практически и семинарни упражнения и хоспетиране по учебни дисциплини, в които аз съм изнасяла лекционни курсове. В тези дейности, тя се е показала като изключително способен, трудолюбив и отговорен преподавател.

13. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Да продължи да работи по проблемите на играта и нейното заслужено място в предучилищното образование.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Представените материали и дисертационни резултати напълно съответстват на специфичните изисквания на Педагогическия факултет, приети във връзка с Правилника на ПУ за приложение на ЗРАСРБ.

Дисертационният труд показва, че докторантката Теодора Бахчеванова притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност

Теория на възпитанието и дидактика (Предучилищна педагогика) като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята положителна оценка за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и предлагам на почитаемото научно жури **да присъди** образователната и научна степен „доктор“ на Теодора Бахчеванова в област на висше образование: 1.Педагогически науки, професионално направление 1.2.Педагогика, докторска програма Теория на възпитанието и дидактика (Предучилищна педагогика).

..... 2021 г.

Изготвил становището:

.....